

створення простої, швидкої і малозатратної процедури вирішення спорів між споживачами та підприємцями Директива застосовується як до внутрішньонаціональних, так і до міжнародних споживчих спорів практично у всіх сферах діяльності, включаючи електронну комерцію [3, с. 51].

Отже, впровадження медіації в правову культуру країн Європи стало надзвичайно важливим кроком у розбудові громадянського суспільства, адже медіація сприяє вихованню усвідомлення і прийняття громадянами відповідальності за делеговані їм державою повноваження. Попри значні здобутки у сфері медіації, Європейський Союз продовжує працювати над досягненням наступних цілей:

- популяризація ідеї медіації і підвищення рівня поінформованості громадськості про альтернативні методи вирішення спорів;
- вдосконалення нормативної бази, яка регулює процес вирішення спорів альтернативними методами;
- розвиток і створення мережі взаємодії і співпраці між офіційними органами та об'єднаннями медіаторів, як на місцевому, так і на загальноєвропейському рівні.

Список використаних джерел

1. Директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради про деякі аспекти медіації у цивільних та комерційних справах. Міжнародний документ №2008/52/ЄС від 21.05.2008 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a95z (дата звернення: 12.10.2019).
2. Европейский кодекс поведения медиаторов URL: // <http://www.bssclaw.ru> (дата звернення: 13.10.2019).
3. Подковенко Т.О. Медіація: міжнародно-правові стандарти. *Актуальні проблеми правознавства*. 2017. № 4 (12). С. 47-54.
4. Kalisz A., Prokop-Perzyńska E. Mediacja w sprawach cywilnych w prawie polskim i europejskim. *EPS*. 2010. № 11. С. 16-22.

Філоненко Л.В.

*студентка юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доктор права
Українського вільного університету,
завідувач кафедри теорії та
історії держави і права ТНЕУ
Кравчук М.В.*

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ХРИСТІАНСТВА В СОЦІАЛЬНОМУ РЕГУЛЮВАННІ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ

Релігія в житті людини займає найважливішу складову нашого життя. Вона завжди є провідною силою всього суспільства і становить духовний фундамент народу, основу подальшого розвитку. Однією з основних складових релігії є еталон, для віруючих основний регулятор цих відносин у сфері поведінки та релігійних соціальних норм. Отже актуальність представленої теми є незаперечною.

На значимість релігії у державо- правотворенні особливу увагу звернув М. Кравчук. Зокрема він зазначив: “Реалізуючи духовність у праві, необхідно усвідомлювати релігійне, морально-етичне, філософське сприйняття християнського світу відповідно до концепції створення Всесвіту, викладені у Біблії. Освітнянин, вважаючи себе носієм цього світогляду або просто симпатиком християнських цінностей, покликаний відкривати і сприймати у природі і в житті закономірності Божого творіння, і тоді правові норми будуть не створені, а відкриті” [6, с.51]. Основу для майбутнього розвитку цієї сфери поклали такі дослідники як Е.Дюркгейм, А.Тойнбі. Переїнявши їхній досвід, продовжувачами стали Л. Ходькова, М. Кравчук, Р. Папіаян, Ю. Оборотов, В. Туренко та інші. Основну увагу вчені зосереджували на аналізі ролі релігійних норм в суспільному житті та значимості релігії в цілому, взаємозв'язку релігії та суспільства в їх історичній еволюції. А також вивчали питання значення релігії в існуючих державах та походження Церкви загалом. Зокрема, М. Кравчук, П. Кузь звернули увагу у своїх працях на методологію дослідження цього питання, розкрив роль християнства у функціонуванні права [3, 4, 5].

Великий філософ Аристотель, який жив за 300 років до народження Христа, описав людину як “соціальну істоту”. Він мав на увазі, що однією з основних характеристик людини є взаємозв'язки з іншими. І відносини, які люди формують, лежать в основі того, що ми називаємо «суспільством». Аристотель також стверджував, що люди, які не діють «відповідно до своєї природи, нічим не відрізняються від звичайної «капусти»! [7, с.74]. Для нього суспільство було дуже важливим. Філософ вважав, що, щоб добре і щасливо жити, люди мають ставились один до одного з повагою і любов'ю. Саме це визнає і Біблія. «Людині не годиться бути самотньою», – читаємо в книзі Буття [2].

Роль релігії в суспільстві не можна переоцінити. Оскільки релігія відігравала одну з важливих функцій у суспільстві – розвиток духовності. Єдині емоції, думки та поведінка сформувалися в релігійних віруваннях, і було видно, що релігія є потужним інструментом для генезису та захисту глибинних традицій. Одне з релігійних завдань, що набуває все більшого значення в сучасному світі, – це розвиток і зміцнення почуття єдності людського роду. Проте надмірний фанатизм до віри може викликати нетерпимість до людей з іншою вірою тощо. У середні віки Церква мала не лише монополію в галузі ідеології, але й економічні та політичні функції. У буржуазному суспільстві релігійні організації активно втручаються у політичне життя, мають власну систему навчальних закладів та займаються благодійною діяльністю. Релігійні організації також можуть бути прогресивними у певних соціальних та політичних питаннях. Сьогодні багато релігійних організацій активно виступають за мир та ядерне роззброєння. У пострадянських суспільствах релігійні організації підтримують національну ідею. Таким чином, відродження національної Церкви в Україні йде одночасно з процесами відродження духовності і в цілому всього суспільства. Тому релігія – це світле, позитивне багатогранне явище.

Сім'я та суспільне об'єднання, тобто громада, – це необхідні товариства; інші асоціації на національному та міжнародному рівні також мають важливе значення. Оскільки Церква надає такого значення потребі людей, що живуть і

будують суспільство, воно нагадує нам про основний принцип, який називається принципом субсидіарності. Цей принцип стверджує: “Громада вищого порядку не повинна брати на себе завдання, що належить громаді нижчого порядку, і позбавляти її повноважень. Вона повинна скоріше підтримати його у разі потреби” [1]. Вказаний принцип відображає фундаментальну думку про те, що, будучи істотами, створеними для соціальних відносин, чоловіки та жінки мають основне право розпоряджатися своїми справами. Подружня пара має право (і обов’язок) виконувати закон природи та Бога у плануванні своєї сім’ї. Це не означає, що люди мають право діяти за своїм бажанням. Кожна людська спільнота потребує законної влади, яка зберігає порядок і сприяє реалізації загального блага [3, с.117]. «Загальне благо» є сумою обставин, які суспільство забезпечує, щоб люди досягли належного виконання його. Усі мають його поважати.

У основу релігії покладені 10 Божих Заповідей, які є нормативним критерієм поведінки християнина. У цьому плані М. Кравчук подає релігійні норми як “норми, що регулюють поведінку і специфічні культові дії, які засновані на вірі в існування Бога (Богів) і відображені в статутах, священник книгах, інших релігійних документах”.

Отже, Заповіді є основою духовного розвитку кожного суспільства, в тому числі і таких соціальних інститутів як “право” і “держава”. Зокрема, підтвердженням вірування українського народу є преамбула чинної Конституції України, де чітко вказано, що вона прийнята з розумінням відповідальності перед Богом, отже люди, які формували Конституцію, намагались виразити волю всього народу щодо дотримання норм “Я Господь Бог твій”.

Основою поведінки світу цього, є свобода людини, особи і це Творець заклав у фундамент існування людства. Тому для забезпечення свободи існують норми, межі, інакше ми реалізуючи цю, свою свободу будемо втручатись у свободу інших осіб і тоді буде війна всіх проти всіх. Для цього існують загальнообов’язкові приписи, унікальний засіб упорядкування стосунків між людьми.

Одна з заповідей Божих є “Пам’ятай день святий святкувати”, саме вона успішно виконується в нашій державі. Оскільки не лише неділя, а й інші святкові Церковні дні, такі як Різдво Христове, Великдень, Трійця святкують наші співвітчизники, тобто присвячувати себе духовним справам.

Ще одна заповідь “Шануй батька свого й матір свою” – це слова Божі, яких навчають дітей з самого дитинства, поважати і цінувати батьків, адже вони для нас найрідніші. Але не лише в цьому повинна проявлятися повага, а як каже Всевишній: “Сину мій, шануй настанови батька твого і не відкидай поради матері твоєї, бо то найкращий вінець для голови твоєї і добра прикраса для душі твоєї”. Шоста заповідь Божа чітко забороняє вбивати людей через будь-які обставини, що б не сталось, оскільки життя людини – безцінний скарб, який нам дав Бог, саме цей припис найдетальніше регламентований в національному законодавстві.

Друга заповідь Божа нас вчить «Не роби собі кумира і всякої подоби з того, що на небі вгорі, або на землі внизу, і що у воді під землею: не поклоняйся їм і не служи їм». Саме ця заповідь вчить нас бути особистістю, не зважати на інших, не бути чиеюсь копією, а робити все так, щоб тобою

пишались та наслідували твій приклад [6, с.521]. Зважаючи на ці основні принципи, стає легше зрозуміти, важливу діяльність Церкви в питаннях соціальної справедливості. Така діяльність не тільки формує суспільство і так відображає вимоги природного закону, але й будує Царство Боже, на яке спрямоване все людське суспільство.

Тому можна зробити висновок, що незважаючи на демократичні тенденції розвитку сучасних держав, релігія залишається головним, світлим, праведним фактором існування людини. І перед соціальними проблемами вона продовжує виконувати одну з найважливіших ролей нашого життя, посилює віру в інститут права, у високу ефективність цих норм, виступає основою сучасного праворозуміння та визнає його подальший розвиток.

Список використаних джерел

1. Етеров М. Збірник Катехізису Католицької Церкви. Київ. 2001. Частина третя. Розділ перший. Артикул 1.
2. Ігнатович В. «Творець філософських першооснов науки. До 2400-річчя з дня народження Аристотеля». Національний технічний університет України Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського. URL. <https://kpi.ua/aristotle>. 2016. Київ. 2016.
3. Кравчук М.В. Взаємовідносини держав і церкви (правовий аспект). Формування правової держави в Україні: проблеми і перспективи: *Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції* (11 квітня 2008 р., ЮФ ТНЕУ). Тернопіль. 2008. С.50-58.
4. Кравчук М.В., Кузь П.М. Методологія дослідження взаємовідносин держави і Церкви. Стратегія і тактика правових реформ: виклики сучасності: Збірник матеріалів юридичної науково-практичної Інтернет конференції «Актуальна юриспруденція». URL. www/LegalAcvity.com.ua, м. Київ, 05 березня 2013 року. Тези наукових доповідей. К., 2013 С. 34-43;
5. Кравчук М.В. Проблеми теорії держави і права (опорні конспекти): [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] 2-ге вид., змін. і доп. Тернопіль. 2011. 344с.
6. Кравчук М.В. Теорія держави і права(опорні конспекти): Навч. Посіб. для студ. вищ. навч. закл. 3-є вид. Тернопіль. ТНЕУ. 2018. 524 с.
7. Піх Ю. А. Теоретико-правові аспекти розвитку правової системи мусульманських держав у контексті секуляризаційних процесів. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2017. №4. С. 70-74.